

mentul în care laurii concursului l-au proiectat în primul plan al atenției generale și pînă astăzi.

Interesantă în acest sens, a fost mai cu seamă reîntîlnirea cu pianistul american Mack McCray, după ce o medalie de argint a recompensat meritele sale la ediția din 1970 a concursului „George Enescu”. Alegîndu-și atunci, dintre piesele românești propuse concurenților, *Sonata* de Aurel Stroe, McCray a dorit să cunoască și alte lucrări pentru pian ale aceluiași compozitor. În felul acesta, el a ajuns în posesia partiturii unei creații concertante mai vechi a lui Aurel Stroe (*Muzică de concert pentru pian, alături și percuție*), pe care a studiat-o cu multă atenție în vederea includerii în repertoriul său. Și iată-l revenit în București, pentru a restabili contactul cu publicul românesc pornind tocmă de la această lucrare. Impresia produsă a fost dintre cele mai izbitoare, nu numai pentru că oaspetele californian și-a concentrat atenția asupra unui opus pianistic românesc, ci mai cu seamă pentru că s-a identificat pe deplin cu intențiile autorului, reușind să parcurgă dificila parte solistică a lucrării cu o remarcabilă dezinvoltură. S-a vădit cu acest prilej că McCray este într-un totu familiarizat cu procedeele folosite în creația contemporană pentru pian, în care virtuțile percutante ale instrumentului sînt adeseori proiectate pe primul plan. Vigoarea, energia, promptitudinea de reacții, precizia în execuții a diferitelor „clustere” și „glissandi” au demonstrat din plin afinitatea lui McCray cu stilul pianisticii moderne.

Cu atît mai semnificativă pentru diversitatea preocupărilor sale a apărut apoi maniera în care solistul a parcurs paginile unei lucrări consacrate a muzicii romantice, *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în La major* de Liszt. Preocupat să scoată în evidență tot ceea ce această partitură cuprinde ca avînt generos, ca măreție, ca retorism declamator, el a știut totodată să valorifice și conținutul ei de autentică inspirație poetică, lăsîndu-se ghidat de un nedezmîntit bun gust muzical, dincolo de tentațiile virtuozității pianistice.

Pentru celălalt laureat al concertului „George Enescu” prezent în programul concertului de deschidere a ciclului — violonistul Ștefan Ruha —, nu s-a pus problema unei confruntări între două etape ale evoluției sale artistice, deoarece solistul clujean este un oaspete constant al stagiunilor muzicale bucureștene. De data aceasta, Ruha a pus naturalețea și eleganța stilului său violonistic în slujba *Concertului nr. 5 în La major* de Mozart, pentru interpretarea căruia a găsit echilibrul necesar între virtuozitate și muzicalitate. Sunetul său catifelat, tehnica sa impecabilă, frazele sale suple (pe alocuri, totuși, ușor afectate), au „trecut rampa” ca întotdeauna, determinînd un spontan succes de public.

La reușita concertului — datorată desigur în primul rînd calităților remarcabile ale celor doi eminenti soliști — a contribuit în bună parte și formația acompaniatoare. Orchestra de studio a Radioteleviziunii, care a știut să treacă — sub bagheta fermă a dirijorului Carol Litvin — peste condițiile întotdeauna ingrate ale concertului de început de an, cu repetiții sacrificate pe altarul revelionului și al zilelor de sîrbătoare imediat următoare.

Posibilitățile ansamblului au ieșit în evidență — în ciuda acestor condiții — mai cu seamă în piesa introductivă a concertului, *Uvertura academică festivă* de Brahms, căreia i-a pus în valoare cu precizie elementele de umor presărate de-a lungul acestei evocări cu caracter rapsodic a folclorului studențesc german.

EDGAR ELIAN

Tineri interpreți

Indiscutabil, ciclul „Debuturi — Afirmări — Confirmări” a adus — în ultima vreme, pe podiumul sălii Studio a Ateneului — prezențe remarcabile pentru ținuta interpretativă a programului prezentat, pentru promisiunile importante pe care acestea le-au adus în vedere unor ulterioare evoluții. Mai mult, se poate, cred, afirma că, în unele cazuri, avem de-a face cu conturarea unei maturități muzicale de valoare ce conferă — pe deasupra elanurilor unor aspirații juvenile — mai multă greutate și consistență actului interpretativ. Mă refer — în acest ultim caz — la recentul concert al trio-ului compus din pianista *Luminița Ghencea*, violonistul *Nicolae Duca* și violoncelistul *Iosif Calef*, cărora li s-a alăturat violonistul *Vladimir Mendelsohn*. Lucrul cel mai prețios ce trebuie revelat în activitatea acestei formații este tocmă simțul foarte prezent al ansamblului, un simț realizat nu numai în sine ci încheșat în mod diferențiat după stil, după compozitor. *Trio-ul în Si bemol major* de Mozart a fost conturat cu o eleganță pe care o putem numi fermă, cu o claritate și o coeziune a frazării, datorate în mare parte aportului eficient al pianistei *Luminița Ghencea*, o rafinată interpretă de muzică de cameră.

Alături de această realizare *Cvartet-ul cu pian în do minor* de Brahms a cunoscut o densitate emoțională și sonoră just echilibrată și împlinită în cadrul formei muzicale, o consistență a ansamblului datorată instrumentelor cu coarde, violonistului *Nicolae Duca* — maleabil în registrele grav și mediu, cu posibilități de îmbunătățire a tonului în registrul acut, violoncelistului *Iosif Calef* — deosebit de eficient în ansamblu, dispunînd de o sonoritate ce necesită în continuare diferențieri timbrale mai sensibile, violistului *Vladimir Mendelsohn*, etalînd o bogăție a tonului utilă atît genului cameral cît și celui solistic. *Trio-ul în mi minor* de Șostakovič — realizat cu sentimentul unei meditații adînci, entrecurător de emoționante — a completat programul acestei autentice serii de muzică de cameră, susținută de *trio-ul Luminița Ghencea, Nicolae Duca, Iosif Calef*.

Pianistul *Alexandru Preda* — actualmente student al Conservatorului bucureștean — este deja de mai mulți ani cunoscut celor ce urmăresc cu atenție evoluția și afirmările tinerilor interpreți. Etapa în care se află actualmente devenirea sa muzicală poate fi caracterizată ca fiind marcată de stabilizarea mijloacelor de expresie, de dobîndirea unei conștiințe de sine a interpretului în raport cu opera muzicală interpretată. Acest fapt face ca interpretările sale — mă refer la *Sonata op. 110* de Beethoven — să fie convingătoare și adevărate din punct de vedere muzical, construite cu o logică fermă, far dacă unele evenimente ale discursului muzical îi rămîn încă inexplicabile (partea a II-a a *Sonatei în si minor* de Chopin), acest lucru nu împietăză asupra climatului general romantic, obținut de interpret în această lucrare.

Desigur, mai mult decît generația actualilor pianiști aflați în pragul vîrstei de 20 de ani, tinerii violoniști reprezintă un lot mai numeros, mai compact. Dintre cei

audiați în ultima vreme la sala Studio a Ateneului Român, vom reține apariția violonistului încă student, *Sergiu Schwartz*; este vorba de un instrumentist de o solidă formație profesională, foarte serios, atent, în munca sa asupra textului muzical. Contactul cu marele repertoriu violonistic îi oferă temeiurile unei abordări lucide atât în ceea ce privește problematica muzicală, cât și aspectele tehnice. *Ciaccona în re minor* de Bach dar mai ales *Sonata în re minor* de Brahms (în special partea a II-a a acesteia) au fost definite clar și sensibil în ciuda unor discontinuități expresive datorate, poate, unor emoții scenice parazitare.

În orice caz, dorim să-l ascultăm mai des pe violonistul *Sergiu Schwartz* întrucât experiența cîntatului pe podium aduce cu sine — o dată cu degajarea, și firescul expresiei — o mai mare stabilitate actului interpretativ.

În Sala „George Enescu” a Conservatorului bucureștean l-am putut urmări, de asemenea, pe violonistul *Horia Tudor*, interpretînd — în compania orchestrei de studio, condusă de dirijorul *Grigore Iosub* — *Concertul în re minor* de Johannes Brahms. Datele talentului său ne erau deja cunoscute din apariții anterioare la radio, televiziune și în concerte publice. Vigoarea expresivă și disponibilitățile tehnice importante, pe care le posedă violonistul, par fundamentate acum de o experiență muzicală mai largă, definită în contactul cu un extins repertoriu de concert; poate aici putem distinge începutul unei maturizări a interpretului, maturizare ce își spune cuvîntul în maniera fermă, convingătoare, a rostirii muzicale, în structurarea limpede a formei lucrării. Realizarea momentelor de maximă tensiune ale partiturii și veridicitatea acestora, a demonstrat faptul că *Horia Tudor* dispune de o forță a comunicării ce se cere împlinită în continuare de un ton diferențiat timbral în funcție de rafinamentele expresiei, de motivația interioară a fiecărei acțiuni muzicale.

În sfîrșit, instalați de această dată în sala mare a Ateneului Român, l-am ascultat pe violonistul *George Dima*, interpretînd — alături de Orchestra de cameră a medicilor — ciclul celor patru concerte supranumite *Anotimpurile* de Antonio Vivaldi. Interpretarea acestui dificil opus, a pus în valoare — la *George Dima* — capacitățile unei reale aderențe stilistice față de muzica barocă. Aspectul scrupulos al ornamentării, firescul declamației în cadrul stilului, apar atașate unei muzicalități sobre; nici calitatea tonului și nici virtuozitatea — deși prezente — nu se relevă în sine ci apar înglobate, aici, expresiei generale. Interpretarea acestui opus — rareori prezent chiar în repertoriul marilor violoniști, datorită problemelor stilistice și tehnice importante — a prilejuit lui *George Dima* realizarea unui veritabil tur de forță, semnificativ în evoluția tînărului muzician.

DUMITRU AVAKIAN

Două manifestări artistice, prima la Conservator și cea de-a doua la Ateneu, în Sala Studio, au prilejuit tinerilor muzicieni *Nicolae Dosa* — cornist, *Alexandru Gavrilovici* — violonist, *Mirel Iancovici* și *Grigore Niculescu* — celiști, *Aurel Niculescu* (de astă dată) — dirijor și *Florența Barbat* — pianistă — afirmarea sau reafirmarea talentului de care dispun.

Simfonicul de la Conservator ne-a prilejuit revelația unui excepțional cornist; foarte tînărul *Nicolae Dosa*, interpretul dificilului *Concert nr. 2 pentru corn și orchestră* de Richard Strauss, a demonstrat o tehnică foarte bună, un sunet frumos și, adunate cu acestea armonios, o remarcabilă gîndire muzicală și o aleasă sensibilitate. Experiența podiumului de concert, a cărei absență se manifestă printr-o timiditate excesivă, mai lipsește lui *Dosa* pentru a deveni un mare cornist. *Grigore Niculescu*, protagonistul *Simfoniei concertante pentru violoncel și orchestră* de Prokofiev, a avut de înfruntat o partitură foarte dificilă ce nu oferă însă mari satisfacții muzicale. Studentul profesorului *Iarosevici* a reușit să surmonteze cu brio problemele tehnice ridicate de text; aș formula unele rezerve privind frazarea secțiunilor lirice, creionate într-un stil puțin prea emfatic. Dirijorul *Aurel Niculescu*, care a acompaniat la pupitrul Orchestrei de studio a Conservatorului pe cei doi tineri soliști, s-a afirmat și în această postură, interpretînd cu multă inteligență și rafinament *Simfonia 39* de Mozart. Gestică sa simplă dar plastică a conferit expresivitate discursului muzical și aș menționa ca exemplu splendida reușită a menuetului: aici, printr-o originală frazare (grupul motoric al optimilor din capul temei, adus cu un imperceptibil *rallentando*), *Aurel Niculescu* a conturat o atmosferă stilistică tipic mozartiană. Orchestra a răspuns cu suficientă promptitudine solicitărilor dirijorale (în ciuda unor nesemnificative desincronizări).

Alexandru Gavrilovici și *Mirel Iancovici*, într-un destul de original și inedit duo (vioară cu cello), ne-au oferit două *Sonate* (de *Mihalovici* și *Ravel*) și o *Sonatină* (de *Honegger*), dedicate acestui tip de formație. Excelenți muzicieni, într-o frumoasă colaborare camerală, cei doi instrumentiști au creat momente sonore remarcabile, mai ales în partea a 2-a (*Andante*) din *Sonatina* lui *Honegger* și în partea a 2-a (*Très vif*) a sonatei de *Ravel*. Sigur, acestea au fost momentele de vîrf, dar tot programul a purtat pecetea înaltului nivel interpretativ.

În aceeași seară, marți, 27 februarie, *Florența Barbat* a completat acest frumos recital, ținut din păcate în condiții vitrege (mi se pare inadmisibil ca repararea țevilor de calorifer la Ateneu să se facă între orele 20 și 22! poate ar fi nimerit ca ușile sălii să se închidă și eventual să fie unse !!).

Deși tempoul mi s-a părut cam rapid (în prima parte), *Sonata în Re* de Mozart a fost îngrijit prezentată, pianista etalînd o curată tehnică de perla. *Fantezia în fa* de Chopin a fost discretă, fără efuziuni nedorite, iar

Scherzoul de Nicolae Coman a fost redat scilipitor, spus, cu multă vervă. *Serenada în la* de Stravinski, fără îndoială nu o capodoperă a acestui maestru, a fost în stil.

Dorim o nu prea îndepărtată întâlnire cu tinerii interpreți audiați. Fără îndoială, vîrsta le permite spectaculoase ascendențe pe care sintem nerăbdători să le constatăm în cadrul viitoarelor evoluții pe scenele de concert.

DAN BUCIU

DIN ȚARĂ

Craiova

În luna decembrie 1972, publicul craiovean a avut ocazia să aplaude un proaspăt cuplu cameral alcătuit din Ivan Miro Cortez (Chile) și violoncelistul craiovean Ionel Marcel Spinei.

Ionel Marcel Spinei este student în anul IV la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu” din București, la clasa de solistică a prof. Iuliu Boniș. A debutat pe scena Filarmonicii craiovene la vîrsta de 14 ani, susținînd în decursul anilor numeroase concerte și recitaluri în București, Craiova, Timișoara și Arad.

Pianistul Ivan Miro Cortez a absolvit clasa de orgă, compoziție și muzicologie a Conservatorului din capitala chiliană. A debutat la vîrsta de 15 ani în cadrul Televiziunii chilene, fiind oaspete al numeroaselor orchestre simfonice din țara sa. În prezent se află la studii de specializare la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București la clasa de pian a prof. C. Ionescu-Vovu.

Recitalul, prezentat în cadrul ciclului de manifestări muzicale „Tineri interpreți pe scena Filarmonicii”, a cuprins piese din repertoriul românesc și universal, de la preclasici la contemporani.

Pianistul Ivan Miro Cortez a interpretat cu multă acuratețe, respectînd stilul epocii respective, pagini de Johann Sebastian Bach, *Preludiu și Fugă în do minor*, de Robert Schumann, *Phantasiestücke nr. 1 și 2*, precum și două piese din lucrarea *Dolores* a compozitorului neoimpresionist Alfonso Leng, din Chile.

Violoncelistul Marcel Spinei a interpretat cu dezinvoltură și mult simț al dozajului *Suita în do minor pentru violoncel* (*Preludiu, Fugă, Sarabandă și Gavotă*) de Johann Sebastian Bach, partea I-a *Moderato* din *Sonata în re mi-*

nor pentru violoncel de Iuliu Boniș — în primă audiție, precum și *Sonata pentru violoncel solo în do minor* de Eugen Isăye, una din piesele mai puțin cunoscute din repertoriul violoncelistic, de o neasemuită frumusețe.

Tinerii soliști au interpretat în finalul recitalului, *Sonata în la major pentru violoncel și pian* de Ludwig van Beethoven, în care cei doi interpreți s-au întrecut în tălmăcirea pasionată, de înaltă ținută artistică a muzicii beethoveniene.

Publicul a aplaudat cu căldură această manifestare entuziasmată închinată pătrarului de veac al Republicii. Interpreții vor continua turneul de concerte la Timișoara și Arad, unde vor susține două recitaluri cu același program.

Corul și orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat „Oltenia” au susținut în luna ianuarie un concert în cadrul căruia au participat ca soliști Ștefan Ruha, tenorul Constantin Ene și pianista Dana Protopopescu.

A fost interpretată în primă audiție cantata *Balada Nicolinei* — din ciclul vocal-simfonic *Laudă Patriei* — de Claudiu Negulescu.

Inspirată de versurile poetei Veronica Porumbacu, lucrarea redă într-un tablou sugestiv, un moment al luptei ceferiștilor de la depoul de locomotive Nicolina din Iași. Alcătuită în forma unei scherzo, întreaga cantată este un dialog viu între cor, orchestră și tenorul solist, remarcîndu-se scriitura cu sonorități inefabile, distribuite judicios.

Teodor Costin, dirijorul concertului, printr-o gestică simplă, directă și expresivă, a impus întregului colectiv — în cadrul căruia tenorul Constantin Ene, de la opereta craioveană și corul dirijat de Al. Racu au avut o contribuție remarcabilă — promptitudine și trăire emoțională.

Pianista Dana Protopopescu a interpretat *Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră* de Frederic Chopin, bucurîndu-se de o primire deosebit de călduroasă din partea publicului craiovean. Tinăra interpretă a cântat cu simțire, claritate, gingășie, mai ales în partea a doua, *Romanța*. Momentele de poezie s-au îmbinat cu acelea de virtuozitate, în partea I-a a concertului care se impune prin caracterul său ritmic și melodic.

Programul concertului a fost întregit de apariția violonistului Ștefan Ruha, care a interpretat *Concertul în mi major pentru vioară și orchestră* de Bach și *Concertul pentru vioară și orchestră* de F. Mendelssohn-Bartholdy.

Ștefan Ruha este un oaspete permanent al Filarmonicii de Stat „Oltenia”. Prezența sa pe podiumul solistic este întotdeauna bine primită de publicul craiovean, aplaudat la scenă deschisă pentru calitățile sale muzicale care demonstrează virtuozitate și o notabilă efervescență interpretativă.

BORIS CHELARU